

ВНЕСОК СПЕЦІАЛЬНОЇ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ГРУПИ У РОЗВИТОК ПРОЄКТУВАННЯ: ВІД ІДЕЇ ДО ВПРОВАДЖЕННЯ

Резніченко З. В.

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри розвитку освітніх галузей
Полтавської академії неперервної
освіти ім. М.В. Остроградського, м. Полтава

Професійному зростанню педагогічних працівників Полтавської області сприяє, серед іншого, участь у роботі обласних спеціальних дослідницьких груп, діяльність яких, відповідно до регламенту, координується працівниками академії, зокрема профільної для вчителів технологій, трудового навчання і креслення – «Проектування як метод пізнання в освітній галузі «Технології».

Помітну роль у забезпеченні науково-методичного супроводу технологічної освітньої галузі в області відіграла ця професійна спільнота, яка з січня 2004 року трудилася над проблемою «Організація проектно-технологічної діяльності на уроках трудового навчання», а з 2007 – «Формування технологічних компетентностей та конкурентноспроможної особистості учнів в умовах ринку праці».

Діяльність групи побудована на сучасній технології навчання дорослих – експірієнс технології, яка передбачає навчання на основі обміну досвідом, його узагальнення, поширення, використання.

У роботі в ОСДГ упродовж 2020-2022 років взяли участь 22 педагоги технологічної освітньої галузі (раніше – освітньої галузі «Технології») закладів загальної середньої освіти з 12 громад області. Найбільша кількість учасників СДГ з Полтавської ТГ – 8 осіб (36,4%), по 2 з Диканської, Кременчуцької, Шишацької громад, у решти громад по 1 учаснику (Білоцерківська, Горішньоплавнівська, Градизька, Зіньківська, Лохвицька, Миргородська, Семенівська, Хорольська). Учасники і учасниці спеціальної дослідницької групи є очільниками професійних спільнот на місцях – у своїх громадах.

До складу учасників ОСДГ «Проектування як метод пізнання в освітній галузі «Технології» ввійшли учителі, які мають відомчі заохочувальні відзнаки Міністерства освіти і науки України:

почесне звання «Заслужений учитель України» мають 2 особи (ПОПЛЮЙКО С.П., ПРИХОДЬКО Ю.М.),

нагрудні знаки МОН України: «Відмінник освіти України» – 6 осіб (БІРУК В.П., БОЯРСЬКИЙ А.В., КРУПИЦЬКИЙ С.І., РАШИН І.А., ПОПЛЮЙКО С.П., ПРИХОДЬКО Ю.М.); «Василь Сухомлинський» (БІРУК В.П.);

численні подяки і грамоти міністерства, ДОН ПОДА, ПОППО.

Педагогічні звання «Старший учитель», «Вчитель-методист», вищу категорію мають 95,4% учасників.

БІРУК В.П. був делегатом III Всеукраїнського з'їзду працівників освіти України 28 жовтня 2011 року.

Дев'ять учасників є переможцями та лауреатами Всеукраїнського конкурсу «Учитель року» у номінації «Трудове навчання» різних років (1998, 2000, 2003, 2007, 2010, 2014, 2021): ПРИХОДЬКО Ю.М. (2010); БІРУК В.П., КРУПИЦЬКИЙ С.І., КУЗУБ Л.А., КУРАТНІК Т.В., ЛЯШЕНКО С.В., ПОПЛЮЙКО С.П., ПОЛЯКОВ С.В., РАШИН І.А.

Навчання в аспірантурі ПНПУ імені В.Г.Короленка здійснили 4 учасники ОСДГ: ЛЯШЕНКО С.В., РУДКОВСЬКА О.М., ЛИСЕНКО Л.П., ПОЛЯКОВ С.В.; в магістратурі МАРЦІНКОВСЬКА Р.В., ЛИСЕНКО Л.П., ЛЯШЕНКО С.В., ОМЕЛЬЯНЕНКО Т.А., ПОЛЯКОВ С.В., РУТКОВСЬКА О.М.

Дисертаційні дослідження на здобуття наукового ступеня доктора філософії «Методика організації позаурочної роботи учнів із трудового навчання» у 2022 році захистила РУТКОВСЬКА О.М., у 2023 ЛИСЕНКО Л.П. «Методика моніторингу навчальних досягнень учнів 5-9 класів з трудового навчання».

Організаційне, наукове керівництво ОСДГ у ПАНО ім. М.В.Остроградського впродовж 2020-2022 рр. здійснювала РЕЗНІЧЕНКО З.В., к.п.н., доцент, від початку ЧЕМШИТ В.Г., старший вчитель, методист вищої категорії, методист відділу природничо-математичних дисциплін та технологій Полтавського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти ім. М.В. Остроградського, Відмінник освіти УРСР; Лауреат премії І.Г. Ткаченка. Нею було підготовлено низку науково-методичних видань з досвіду роботи дослідницької групи [3, 5, 6].

Упровадження нових державних освітніх стандартів, модельних навчальних програм сприяло пошуку активних форм і методів організації науково-методичної роботи з педагогічними працівниками – учасниками і учасницями ОСДГ [1, с.53]. У 2020-2022 роках відбулося чотири планові тематичні онлайн засідання на базі ПАНО (ПОППО) ім. М.В.Остроградського:

– «Формування проєктно-технологічної компетентності в контексті реалізації змістової лінії «Екологічна безпека та сталий розвиток» оновлених програм з трудового навчання у 5-9 та технологій у 10-11 класах у контексті НУШ та в умовах дистанційного навчання» (28 квітня 2020 року), підготовку і проведення якого координувала ЧЕМШИТ В.Г.;

– «Теоретико-методичні основи використання інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій дистанційного навчання в освітній галузі «Технології» (15 квітня 2021 року);

– «Організаційно-методичні засади проєктно-технологічної діяльності учнів з особливими освітніми потребами на уроках трудового навчання (технології)» (19 травня 2021 року);

– «Діяльнісний підхід на уроках технологій (трудового навчання) і креслення» (02 листопада 2022 року).

ПАНО ім. М.В.Остроградського (ПОППО) під час організації і проведення заходів спеціальної дослідницької групи плідно співпрацював з науково-педагогічними працівниками. Наукову складову зібрань забезпечували ГОРБАНЬОВА С.В., ЖДАНЮК Л.О., ПИЛИПЕНКО В.В., РЕЗНІЧЕНКО З.В., а також науковці інших закладів вищої освіти, які упродовж 2020-2022 років запрошувалися як доповідачі при проведенні засідань спільноти:

Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (БОЙКО В.А., доцент кафедри будівництва та цивільної інженерії, к.п.н.);

Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка (ЦИНА А.Ю., завідувач кафедри теорії та методики технологічної освіти, д.п.н., професор і ТИТАРЕНКО В.П., професор цієї ж кафедри, д.п.н., професор).

Проблематика, над якою працює група, є актуальною в умовах сьогодення, напрацювання добре відомі педагогічній спільноті учителів технологій не лише області, а й інших регіонів України. Наприклад, учасниця ОСДГ ПРИХОДЬКО Ю.М. – співавторка модельних навчальних програм «Технології 5-6 кл.» та «Технології 7-9 кл.» (авт.кол. ХОДЗИНСЬКА І.Ю.) та однойменного підручника, розробниця сучасного контенту електронного підручника на платформі IZZI, за підтримки видавництва «Ранок».

З метою професійного розвитку, залучення до інноваційної освітньої діяльності в закладах освіти області, учасники брали активну участь у науково-практичних конференціях різного рівня, семінарах-практикумах,

майстер-класах, тренінгах; їх матеріали розміщені у репозитарії освітніх матеріалів для дистанційного компоненту освітнього процесу в ЗЗСО тощо.

З метою забезпечення високого фахового рівня викладання на курсах підвищення кваліфікації учителів технологій (трудового навчання) і креслення учасники та учасниці ОСДГ впродовж 2020-2022 років були залучені до проведення занять на курсах підвищення кваліфікації – ЛЯШЕНКО С.В., ПОЛЯКОВ С. В., ПРИХОДЬКО Ю. М., РАШИН І.А., СВІТЛИЧНИЙ Г.І.

КУРАТНІК Т.В., ЛЯШЕНКО С.В., ПОЛЯКОВ С.В. у 2021-2022 рр. проводили навчання педагогів області за програмою підвищення кваліфікації учителів, які забезпечуватимуть реалізацію нового Державного стандарту базової середньої освіти «Нова українська школа: перехід на наступний рівень» (45 год) та як тренери педагогів з технологічної освітньої галузі (15 год).

До слова, у журі III (обласного) етапу Всеукраїнської олімпіади з технологій (трудового навчання) 11 лютого 2023 року працювали педагоги – учасники ОСДГ – І.М.ПОСТЕРНАК, С.Д.БЛОБРОВА, Т.В.КУРАТНІК, експертами-консультантами Ю.М.ПРИХОДЬКО, І.А.РАШИН.

2021 року у Обласному ярмарку кращих розробок навчальних матеріалів для дистанційного компоненту освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти у ПОІППО перемогу в номінації «Трудове навчання, технології, креслення» здобули учасниці ОСДГ ВОЛОШИНА Г.В., КУЗУБ Л.А.

Учителі-учасники ОСДГ розробляють сучасні дидактичні матеріали з досвіду роботи ОСДГ «Проектування як метод пізнання освітньої галузі «Технології»), деякі з них вже розміщені у репозитарії ПАНУ. Так, з 15 наявних методичних розробок, 8 підготовлені п'ятьма учасниками і учасницями ОСДГ: по 2 КУЗУБ Л.А. і ВОЛОШИНА Г.В., 1 – БОЯРСЬКИМ А.В., ЛЯШЕНКО С.В., КУРАТНІК Т.В., ПОЛЯКОВ С.В.

Окремої уваги заслуговує досвід СВІТЛИЧНОГО Г.І., учителя Великобузівського навчально-виховного комплексу «Загальноосвітній навчальний заклад І-ІІІ ступенів – дошкільний навчальний заклад» Шишацької селищної ради Полтавської області, який на базі шкільної майстерні завдяки написанню/поданню/вдалій реалізації проектів обласного конкурсу «Бюджет участі», зумів створити сучасну майстерню-коворкінг «ОКтрудоличок».

У 2020 році Проекти на «Шкільний громадський бюджет Полтавської області: «Новий освітній простір – своїми руками» (на фрезерно-

гравіювальний верстат) та «Сучасна майстерня – чисте повітря» (на систему очищення повітря та стружковідведення) вартістю 200 тисяч гривень. Обидва стали переможцями та реалізовані.

На базі майстерні діє гурток «ОкТрудовичОК» – це сучасний шкільний коворкінг, де можуть майструвати не лише учні, але й жителі Шишацької громади. Разом з учнями та батькам були визначені такі напрями роботи: розвиток та самореалізація молоді; зайнятість підлітків та сільської молоді; робота в команді.

В гуртку займаються діти різного віку. Вихованці старшого шкільного віку самостійно проводять майстер-класи на різноманітних заходах. «ОкТрудовичОК» як бренд уже впізнають за межами Шишацької громади.

Досвід учителя висвітлено у звіті «ЯК КОВОРКІНГИ РОЗВИВАЮТЬ ГРОМАДИ?» [3, с.6-7].

Важливо відзначити, що члени ОСДГ перебували в авангардні змін (серед колег нашої країни), коли у 2004 році розпочали роботу над науково-методичним забезпеченням проєктно-технологічної діяльності учнів на уроках трудового навчання спільно з кафедрою теорії і методики технологічної освіти ПНПУ імені В.Г.Короленка. У співпраці ними описано та надалі удосконалено методику розробки навчального (творчого) проєкту, критерії його оцінювання, економічне та маркетингове обґрунтування, 4 етапи проєктування тощо.

Проблема, над якою з 2004 року працювала група, в умовах сьогодення є актуальною, проте втратила свою новизну, оскільки на початку проєктування як процес створення проєкту, прототипу, образу майбутнього виробу, стану та способів його виготовлення було новацією, привнесеною у практику Віктором Костянтиновичем СИДОРЕНКОМ, доктором педагогічних наук, професором, членом-кореспондентом НАПН України, дійсним членом Міжнародної академії проблем людини в авіації і космонавтиці, відмінником освіти України (як досвід Польщі), натеper за новим ДСБСО, 2020 року (додаток 11) проєктування, як напрям, внесене до переліку базових знань з технологічної освіти, поряд із іншими: основами графічної грамотності, технологіями виготовлення виробу, оцінюванням і презентацією результатів, декоративно-ужитковим мистецтвом, сучасною технікою і технологіями, самозарадністю у побуті [2].

Роботу ОСДГ за темою: «Проєктування як метод пізнання в освітній галузі «Технології» вичерпано. У грудні 2022 року завершено роботу цієї професійної спільноти.

Обласна дослідницька група напрацювала вагомий внесок у розвиток проектування, що охоплює весь процес створення об'єкту проектування (виробу) від ідеї до впровадження.

Наш досвід свідчить про те, що спеціалізовані групи дослідників дійсно допомагають педагогам розкрити їхній потенціал та забезпечити високу якість і результативність у роботі. Вони допомагають вирішити ключові проблеми та виклики розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення для закладів загальної середньої освіти в умовах реалізації Державного стандарту базової середньої освіти, широко відомого як реформа шкільництва “Нова українська школа”; виконати обґрунтовані дослідження, сприяти впровадженню інноваційних технологій у освітній процес.

На підставі результатів нашої роботи можна сміливо стверджувати, що спеціальні дослідницькі групи педагогів-практиків мають великий потенціал для подальшого вдосконалення освітнього процесу та сталого розвитку технологічної освіти.

Список використаних джерел

1. Нова українська школа: стратегії діяльності освітян Полтавської області та Полтавського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти ім. М.В. Остроградського / Укл.: В. В. Зелюк, С. Ф. Клепко, І. О. Кіптілий. Полтава : ПОІППО, 2017. 188 с.

2. Про деякі питання державних стандартів повної загальної середньої освіти: Постанова КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ ПОСТАНОВА від 30 вересня 2020 р. № 898. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-deyaki-pitannya-derzhavnih-standativ-povnoyi-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i300920-898> (дата звернення 18.09.2023).

3. Проектний метод в освітній галузі «Технологія». / упор. Чемшит В.Г. Полтава: ПОІППО. 2005. 64 с.

4. Савицький І., Дацишин М. ЯК КОВОРКІНГИ РОЗВИВАЮТЬ ГРОМАДИ?: звіт про поширення досвіду залучення молоді та розкриття підприємницького потенціалу в рамках проекту ЄС «Молодіжний кластер органічного бізнесу Баранівської ОТГ» Київ: Інститут громадянського суспільства. 2021 24 с.

5. Формування конкурентоспроможної особистості на уроках трудового навчання і технологій : методично-практичний посібник. / упор. Чемшит В.Г. Полтава: ПОІППО, 2009. 124 с.

6. Формування технологічних компетентностей та конкурентоспроможної особистості (з досвіду роботи обласної спеціальної

дослідницької групи – ОСДГ «Проектування як метод пізнання в освітній галузі «Технології») : методично-практичний посібник/ упор. Чемшит В.Г. Полтава: ПОППО, 2016. 216 с.

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВИКЛАДАННЯ ПРЕДМЕТУ «ТЕХНОЛОГІЇ» В КОНТЕКСТІ НУШ

Куратнік Т.В.

учитель трудового навчання та технологій

Лицею №14 «Здоров'я» Полтавської міської ради, м. Полтава

Сучасний світ з його стрімким розвитком орієнтує педагогіку на створення нової школи, що відповідає запитам сьогодення та викликам майбутнього.

Концепція Нової української школи передбачає оновлення змісту освіти й спрямована на новий освітній результат: формування компетентностей, вміння здобувати і застосовувати знання у нових навчальних та життєвих ситуаціях, реалізацію принципів, зорієнтованих на розкриття особистісних можливостей та інтересів учнів з метою формування успішної, цілеспрямованої, самостійної, мобільної особистості [2].

Перехід до НУШ передбачає впровадження в освітній процес нових підходів до навчання, спрямованих на формування м'яких навичок (soft skills), інтелектуально розвиненої, ініціативної особистості учня, здатної нестандартно та творчо мислити, розв'язуючи завдання у будь-яких життєвих ситуаціях.

Упровадження таких інноваційних освітніх технологій, як проектна технологія, технологія розвитку критичного мислення, які, у першу чергу, забезпечують активізацію пізнавальної самостійної діяльності учня, реалізацію навчання через дослідження, сприяють ефективній реалізації компетентнісного підходу в освітньому процесі.

Метою технологічної освітньої галузі є реалізація творчого потенціалу учня, формування критичного та технічного мислення, готовності до зміни навколишнього природного середовища без заподіяння йому шкоди засобами сучасних технологій і дизайну, здатності до підприємливості та інноваційної діяльності, партнерської взаємодії, використання техніки і технологій для задоволення власних потреб, культурного та національного самовираження .